

Sygn. akt II Ca 95/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wiesława Buczek - Markowska
Sędziowie:	SSO Zbigniew Ciechanowicz (spr.) SSO Sławomir Krajewski
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Idzikowska-Chrząszczewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 października 2014 roku w S.

sprawy z powództwa **Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.**

przeciwko **G. B., Z. B. i Z. J.**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionych przez pozwanych G. B. i Z. J.

od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie

z dnia 29 października 2013 r., sygn. akt I C 964/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

I. uchyla wobec pozwanych G. B. i Z. J. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 2 czerwca 2008 roku przez Sąd Rejonowy w Szczecinie w sprawie o sygn.akt I Nc 483/08 i oddala powództwo wobec tych pozwanych;

II. zasądza od powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz pozwanego Z. J. kwotę (...) (sześć tysięcy sto siedemdziesiąt jeden) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz pozwanej G. B. kwotę (...) (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz pozwanego Z. J. kwotę (...) (pięć tysięcy dwieście pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

3. zasądza od powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz pozwanej G. B. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Uzasadnienie wyroku z dnia 8 października 2014 r.:

Powód Bank (...) Spółka Akcyjna w W. zażądał zasądzenia w postępowaniu nakazowym z weksla od pozwanych G. B., Z. B. i Z. J. solidarnie kwoty 68.087,56 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lutego 2008 r. oraz kosztów procesu.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 2 czerwca 2008 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie Wydział I Cywilny orzekł w całości zgodnie z żądaniem pozwu .

Powyższy nakaz zapłaty uprawomocnił się wobec pozwanego Z. B. z dniem 25 października 2008 r.

Pozwani G. B. i Z. J. wnieśli natomiast skutecznie zarzuty do nakazu zapłaty z dnia 2 czerwca 2008 r., wnosząc o jego uchylenie i oddalenie wobec nich powództwa, artykułując zarzut przedawnienia roszczeń wynikających z umowy pożyczki z dnia 10 listopada 2000 r., która była zabezpieczona wypełnionym przez powoda wekslem in blanco.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwani podnieśli, że powód nie wskazał, jakiej umowy dochodzona przez niego kwota dotyczy i nie wskazał, co na tę kwotę się składa. Dodatkowo, pozwana G. B. przyznała, że w dniu 10 listopada 2000 r. zawarła z powodem umowę o pożyczkę gotówkową. Umowa ta miała numer (...), a później w związku z wprowadzeniem 26-cyfrowych numerów rachunków bankowych numer ten zmieniono na (...). Pozwana wskazała, że umowa ta została wypowiedziana przez powoda pismem z dnia 15 października 2002 r. pozwana podniosła, że z uwagi na fakt, iż pożyczka została udzielona przez powoda w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, ewentualne roszczenia powoda z tytułu udzielonej pożyczki winny być kierowane w terminie trzech lat od dokonanego wypowiedzenia. Pozwani uznali, iż przedłożony przez powoda weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem.

W odpowiedzi na zarzuty pozwanych powód wskazał, iż niniejszy proces oparty jest o weksel przedstawiony Sądowi. Powód podniósł, iż to na pozwanych ciążył obowiązek udowodnienia określonych faktów, a w swoich zarzutach pozwani nie odnieśli się w żaden sposób ani do konkretnej wiarygodności z weksla, ani do meritum pozwu.

Powód nadto podkreślił, że dokumenty przedłożone przez pozwanych nie odnoszą się do meritum sprawy i nie wskazują na fakt przedawnienia roszczenia, albowiem z tych dokumentów wynika, że pismo zatytułowane „wezwanie z dnia 15.10.2002 r.”, z którego to pisma pozwana wywodzi skutki przedawnienia odnosi się do jakiegoś rachunku bankowego, co nie koresponduje z umową nr (...), albowiem wezwanie - wypowiedzenie mówi o tym , że w przypadku ...pismo należy traktować jako wypowiedzenie rachunku bankowego i to jeszcze w terminie 7 dni. Bez znaczenia zatem pozostaje fakt, że umowę można wypowiedzieć w terminie 30 dni. Powodowie podnieśli, że przedstawiona pożyczka nie została nigdy prawidłowo wypowiedziana. Pomimo tego, zdaniem powoda, brak jest związku tych umów z przedmiotem sprawy. Dalej pełnomocnik powoda podniósł, że skoro umowa pożyczki nie została wypowiedziana, to licząc nawet od daty płatności weksla (a nie uzupełnienia weksla, bo pozwani nie wywiedli nawet szcążkowego dowodu na fakt uzupełnienia weksla) przynajmniej 10 rat mieści się w okresie 3-letnim od momentu wykupu weksla.

Wyrokiem z dnia 29 października 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin Centrum w S. utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 2 czerwca 2008 r. przez Sąd Rejonowy w Szczecinie Wydział I Cywilny w sprawie o sygnaturze akt I Nc 483/08.

Powyższe orzeczenie oparto o ustalenie, iż pozwani G. B., jako wystawca weksla, zaś Z. B. oraz Z. J., jako jego poręczyciele, nie wykupili weksla własnego G. B. wystawionego w dniu 10 listopada 2000 r. na kwotę 68.087,56 zł , z dniem wykupu określonym jako 22 lutego 2008 r.

Oceniając taki stan faktyczny Sąd Rejonowy powództwo, jako oparte na prawidłowo wypełnionym wekslu, było zasadne.

Sąd Rejonowy uznał, iż pozwani pomimo formalnego zgłoszenia zarzutów do nakazu zapłaty z dnia 2 czerwca 2008 r. nie złożyli żadnych zarzutów odnoszących się do złożonego w sprawie weksla, nie wdali się w spór co do istoty sprawy. Sąd I instancji stwierdził, że nie miał możliwości rozważenia, czy zgłoszone zarzuty związane ze stosunkiem podstawowym - przy całkowitym braku ich zindywidualizowania - w ogóle odnoszą się do rozpoznawanej sprawy. Stwierdzono, iż załączone do zarzutów przez pozwaną G. B. dokumenty w żaden sposób nie odnoszą się do meritum sprawy, ale również nie wskazują na fakt przedawnienia roszczenia. Pismo zatytułowane „wezwanie” z dnia 15.10.2002 r. (k. 81), z którego to pisma pozwana wywodzi skutki przedawnienia, odnosi się do jakiegoś rachunku bankowego, co w żaden sposób nie koresponduje z umową nr (...) (k. 82-87). Również w trakcie zeznań na terminie rozprawy w dniu 15 października 2013 r. pozwana mówiła o „jakimś rachunku bankowym i jakiejś pożyczce”. Wezwanie z dnia 15.10.2002 r. mówi o tym, że w przypadku ... pismo należy traktować jako wypowiedzenie rachunku bankowego i to jeszcze w terminie 7 dni. Bez znaczenia zatem pozostaje fakt, że umowę pożyczki można wypowiedzieć w terminie 30 dni. Z powyższego wynika, że przedstawiona umowa pożyczki nie została nigdy prawidłowo wypowiedziana, a skoro tak, to przyznać należy rację powodowi, iż przynajmniej 10 rat mieści się w okresie 3 letnim od wykupu weksla. W ocenie Sądu Rejonowego pozwani nie poddali ciężącemu na nich, jako dłużnikach wekslowych, ciężarowi dowodowemu i w żaden sposób nie wykazali zasadności podniesionych przez nich zarzutów przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego i wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem wekslowym.

Zasadniczo, jednobrzmiące apelacje od wyroku Sądu Rejonowego złożyli pozwani G. B. i Z. J., wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia, uchylenia wydanego w sprawie nakazu zapłaty z weksla, oddalenia powództwa i obciążenia powódki kosztami postępowania pierwszo i drugoinstancyjnego. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. naruszenie prawa materialnego to jest art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż pozwani nie wykazali podniesionego zarzutu przedawnienia podczas, gdy pozwani wykazali okoliczności związane z zawartą umową pożyczki i rachunku bankowego, zaś wbrew obowiązкови związanemu z powyższym strona powodowa nie wykazała, iż przedstawione dokumenty nie są związane z zobowiązaniem wekslowym, a tym samym, iż wypełniła weksel zgodnie z porozumieniem, nadto przyjęciem, iż w przypadku wniesienia zarzutów wobec weksla o charakterze gwarancyjnym strona nie ma możliwości pełnego powoływania się na elementu stosunku podstawowego, które tak naprawdę determinują treść późniejszego zobowiązania wekslowego, nieuwzględnienie iż strona powodowa nie przedłożyła jakichkolwiek dokumentów pozwalających ustalić jakie należności zabezpieczać miał weksel objęty niniejszym postępowaniem i co konkretnie składa się na sumę wekslową,

2. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 70 w zw. z art. 103 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i tym samym uznanie, iż roszczenia wekslowe przedawnia się w terminie 3 lat od daty płatności, pomijając jednocześnie fakt, iż weksel w niniejszej sprawie został wystawiony na zabezpieczenie roszczeń, wynikających z umowy pożyczki w rachunku bankowym, a tym samym z uwagi, iż wystawcą jest strona podstawowego stosunku zobowiązaniowego, termin przedawnienia zobowiązania wekslowego upływa wraz z terminem zobowiązania ze stosunku podstawowego- czyli w terminie 2 lat od chwili wypowiedzenia umowy o prowadzenie rachunku bankowego, przy czym powód nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na inny węzeł obligacyjny, który weksel miał zabezpieczać czy też nie przedłożył dokumentów w celu ustalenia co składa się na sumę wekslową,

3. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 65 §1 kc w zw. z art. 56 kc poprzez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, iż oświadczenie o wypowiedzeniu umowy rachunku było nieskuteczne w stosunku do umowy pożyczki, w sytuacji w której z treści umowy pożyczki wynika wprost łączność funkcjonalna tego zobowiązania ze stosunkiem rachunku bankowego, zaś wypowiedzenie umowy rachunku nawet jeśli wskazywało na 7 dniowy termin, odnosiło skutek wobec umowy pożyczki z terminem określonym umową (...) dni, a tym samym oświadczenie woli winno podlegać wykładni w sposób związany z umową pożyczki nie zaś w oderwaniu, w konsekwencji przyjęta przez Sąd swoista bezskuteczność czy też nieważność tego oświadczenia nie ma żadnego umocowania ani w ramach stosunku podstawowego łączącego strony, nie wynika też z przepisów prawa,

4. naruszenie prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 kpc, które to naruszenie miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, poprzez niewłaściwą ocenę materiału dowodowego, skutkującą przyjęciem, iż dokumenty złożone w sprawie ze strony pozwanych nie dotyczą umowy nr (...), nadto oceną, iż pozwani nie wykazali tego związku powołując się na jakąś umowę pożyczki i jakąś umowę rachunku bankowego, podczas, gdy z tego materiału dowodowego wprost wynika (w szczególności zeznań samych pozwanych oraz złożonych dokumentów), że jedyna umowa w konfiguracji z udziałem pozostałych pozwanych jest ta rozpatrywana w niniejszej sprawie co wynika jednoznacznie z treści umowy pożyczki poprzez odwołanie do umowy rachunku bankowego, choćby poprzez wskazanie numeru tego rachunku, co nakazywało przyjąć, iż ten materiał dowodowy dowodzi okoliczności odmiennych niż te przyjęte przez Sąd przy jednoczesnym braku nieprzedłożeniu przez powoda jakichkolwiek dowodów przeciwnych i poprzestaniu na zaprzeczeniu okolicznościom podawanym przez stronę powodową i wykazanim dokumentami.

Pozwani podkreślili, iż przedstawiony do zapłaty weksel miał charakter weksla gwarancyjnego, stanowiącego zabezpieczenie innej wierzytelności głównej, co determinowało szerszy zakres treści zarzutów do nakazu zapłaty niż w ramach postępowania z weksla, który pełni funkcję płatniczą.

Powołując się na poglądy wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 marca 1997 r., w sprawie I CKN 48/97 pozwani wyrazili pogląd, iż mieli pełną swobodę przytaczania wszelkich okoliczności związanych ze stosunkiem podstawowym, celem obalenia zasadności roszczenia wekslowego, więc przyjęli linię obrony odwołującą się do umowy rachunku bankowego i umowy pożyczki, zmierzając do wykazania, iż roszczenie wekslowe nie było zasadne w chwili wytoczenia powództwa. Samo podniesienie zarzutu przedawnienia przez pozwanych i wskazanie, iż weksel wypełniony został już po upływie terminu przedawnienia prowadził do rozważenia w sprawie dwóch podstawowych okoliczności: kiedy upłynął termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego oraz kiedy powód uzupełnił weksel in blanco. W ocenie pozwanych, w toku postępowania dowodowego wykazane zostało, iż między stronami sprawy istniał jeden węzeł obligacyjny tj. jedna umowa pożyczki, która została zaciągnięta przez pozwaną G. B. a poręczona przez pozostałych pozwanych. Pomija Sąd, iż z treści umowy pożyczki nr (...) wynika, iż pożyczka ta została uruchomiona na koncie nr (...) i w ramach tego rachunku była spłacana. Znajduje to odzwierciedlenie w § 10 pkt 2 umowy pożyczki. Posiadała ona zatem wszelkie cechy pożyczki udzielonej w rachunku bankowym, zawłaszcza, iż harmonogram dołączony do umowy pożyczki powołuje się już na kredyt, a sposób zwrotu pożyczki został określony nie jednorazowo, lecz ratalnie. W tych realiach nie sposób wywodzić, jak czyni to Sąd, iż pozwani nie wykazali łączności umowy pożyczki z umową rachunku, tym bardziej, że strona powodowa powołała się jedynie na różnice w zakresie terminów wypowiedzenia tych dwóch stosunków umownych. Z zeznań G. B. wprost wynika związek wystawionego weksla in blanco z tą konkretnie umową i z jej rachunkiem bankowym, na który wpłynąć miała kwota pożyczki.

Zdaniem apelującego sam fakt, iż wypowiedzenie rachunku wskazuje na 7 dniowy termin nie przeczy skuteczności wypowiedzenia umowy pożyczki w przypadku, gdy z umowy wynika 30 dniowy termin dla okresu wypowiedzenia. Skuteczność tego wypowiedzenia dla umowy pożyczki uznać należy, iż jest albo modyfikowana w oparciu o termin zastrzeżony dla umowy rachunku bankowego lub też skuteczność ta następuje z chwilą wskazaną umowie pożyczki — a zatem wypowiedzenie jest skuteczne w dacie przewidzianej umową pożyczki. Skoro — jak twierdzi strona pozwana oba węzły obligacyjne są ze sobą powiązane, a tak naprawdę jeden — umowa pożyczki, istnieje w związku z umową rachunku i jest uzależniona od tego zobowiązania, to wszelkie działania podjęte w ramach stosunku podstawowego skutkują dla stosunku pochodnego, tyle tylko że mogą ulec modyfikacji zgodnie z treścią umowy. Nie sposób pominąć, iż w istocie powodem wypowiedzenia umowy rachunku bankowego były zaległości — zadłużenie. Skoro pozwana G. B. na dzień 15.10.2002 r. posiadała jedyne możliwe zadłużenie w rachunku wynikające z umowy pożyczki, to i ta okoliczność dowodzi, iż wierzytelność objęta pozwem była immanentnie związane z rachunkiem bankowym. Strona powodowa nie przedstawiła jakie to inne zadłużenia w rachunku bankowym skutkowały wypowiedzeniem tej umowy, a nie sposób wskazywać na inne skoro rachunek bankowy⁷ w swojej istocie służy gromadzeniu środków, nie zaś powodowaniu zadłużenia. Jedynym zadłużeniem i opóźnieniem w jego spłacie były zobowiązania wynikające z umowy pożyczki. Strona powodowa — nie przedstawiła wobec twierdzeń pozwanej żadnych innych dowodów. Sąd I instancji pomija przy tym, iż obowiązek dowodzenia dłużnika wekslowego nie ma charakteru generalnego i abstrakcyjnego.

Wykazanie pewnych zdarzeń i okoliczności — ich dowodzenie, restytuuje obowiązek powoda do podjęcia własnej inicjatywy dowodowej, a nie dalszy obowiązek pozwanej do wykazania, iż obok okoliczności przez nią wykazywanych nie mogą istnieć żadne inne. Ten ostatni element w świetle art. 6 kc spoczywa bowiem na powodzie, przy czym powód poza przedłożeniem uzupełnionego weksla in blanco nie naprowadził żadnych dowodów w celu wykazania chociażby kiedy weksel został przez niego uzupełniony i jak wyliczona została suma wekslowa. Oczekiwanie ze strony Sądu, iż to pozwani wykażą tę konkretną datę, czy podadzą co składa się na kwotę od nich żadaną jest z gruntu nieprawidłowe, pozwani bowiem takiej wiedzy nie posiadają (skoro to nie oni weksla nie uzupełniali).

Dodatkowo pozwani podkreślili, iż Sąd Rejonowy cytuje wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29.08.2007r. w sprawie I Aca 442/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9.03.2011 r. w sprawie I Aca 122/11, z których jednak wynika, że w przypadku zakwestionowania prawidłowości uzupełnienia weksla wierzyciel ma obowiązek podać z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawić wyliczenie. Bez tego dłużnik nie jest w stanie wykazać zgodności sumy wekslowej z porozumieniem. Tymczasem z faktu nie przedłożenia jakichkolwiek wyliczeń, dokumentów źródłowych przez powoda, Sąd nie wywodzi żadnych niekorzystnych dla niego skutków, wręcz przeciwnie — uznaje, iż wiarygodność wekslowa jest prawidłowa. Takiego ustalenia nie mógł dokonać Sąd skoro nie wiadomo ostatecznie na jakie to kwoty weksel został uzupełniony - skoro sam Sąd podnosząc kwestię braku prawidłowego wypowiedzenia umowy pożyczki (co jest oczywiście twierdzeniem nie mającym oparcia w przepisach, nie wiadomo w oparciu o co Sąd przyjął taką swoistą nieważność, czy bezskuteczność oświadczenia — Sąd tego nie wskazuje) — stwierdza, że i tak 10 rat mieścić się w okresie 3 letnim wykupu weksla. Zasadnym jest zatem postawienie pytania czy zarzut przedawnienia jest bezzasadny, czy też zasadny z wyłączeniem 10 rat? A jeżeli jest tylko częściowo zasadny w oparciu o co Sąd ustalił, iż te 10 rat odpowiadają kwocie 68087,56 zł skoro powód, który weksel uzupełnił nie przedstawił skrawka dowodu na tą okoliczność.

Powód zażądał oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje pozwanych G. B. i Z. J. były słuszne.

Przede wszystkim trafnie pozwani akcentowali gwarancyjny charakter weksla in blanco i to, że podnosząc zarzuty od wydanego w sprawie nakazu zapłaty uzyskali uprawnienie do powołania się na stosunek podstawowy łączący powoda i pozwaną. Taki pogląd prawny wynikał również z uzasadnienia Sądu I instancji, który dodatkowo zaznaczył, iż w takiej sytuacji ciężar dowodu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym spoczywa na pozwanych. Z tym ostatnim poglądem należy się zgodzić (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1963 r., II CR 249/63, OSNCP 1964, nr 10, poz. 208, z dnia 31 maja 2001 r., V CKN 264/00, niepubl., z dnia 1 października 2003 r., II CK 80/02, niepubl., z dnia 24 października 2003 r., III CK 35/02, niepubl.).

W sposób niewłaściwy jednak Sąd I instancji zakwalifikował powinności procesowe powoda w niniejszej sprawie, który pomimo wyartykułowania zarzutu przedawnienia dotyczącego umowy pożyczki z dnia 10 listopada 2000 r. ograniczył się jedynie do stwierdzenia w treści odpowiedzi na zarzuty, iż pozwani skierowali zarzuty wprost do umów, które nie są przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie (k. 160) oraz dodając, że dokumenty przedłożone przez pozwanych nie dotyczą meritum sprawy (k. 161). Powód wskazał, iż wezwanie z dnia 15 października 2002 r. nie koresponduje z umową nr (...), zaś pożyczka opatrzona powyższym numerem nie została nigdy prawidłowo wypowiedziana, przy czym powód wskazał, iż brak jest związku tej umowy z przedmiotem sprawy.

Stan faktyczny ustalony przez Sąd I instancji zamyka się w jednym zdaniu, iż pozwani G. B., jako wystawca weksla, zaś Z. B. oraz Z. J., jako jego poręczyciele, nie wykupili weksla własnego G. B. wystawionego w dniu 10 listopada 2000 r. na kwotę 68.087,56 zł, z dniem wykupu określonym jako 22 lutego 2008 r. Zasadniczo Sąd Rejonowy nie dokonuje rzeczowej oceny dokumentów złożonych przez pozwanych ograniczając się do stwierdzenia, iż pismo zatytułowane „wezwanie” z dnia 15.10.2002 r. (k. 81), z którego to pisma pozwana wywodzi skutki przedawnienia, odnosi się do jakiegoś rachunku bankowego, co w żaden sposób nie koresponduje z umową nr (...) (k. 82-87). Sąd Rejonowy uznał,

iż pozwani nie sprostali ciężarowi wykazania zarzutu przedawnienia umowy pożyczki, której dotyczył weksel złożony przez powoda. Pogląd taki nie może być uznany za słuszny.

Powód w niniejszej sprawie przedłożył weksel z datą wystawienia w dniu 10 listopada 2000 r. Pozwani oświadczyli, iż pozwana zawierała z powódką tylko jedną umowę pożyczki, a mianowicie o nr (...) z tego samego dnia, tj. 10 listopada 2000 r. na kwotę 61 000 złotych, którą poręczyli pozwani Z. B. i Z. J.. Pozwani tak też zeznawali w dniu 15 października 2013 r. Z § 8 umowy wynika, iż zabezpieczeniem jej spłaty będzie poręczenie wekslowe pozwanych Z. B. i Z. J.. Zatem wnosząc należy, iż celem zabezpieczenia pożyczki pozwana podpisała weksel, na którym jako poręczyciele podpisy złożyli Z. B. i Z. J.. Jednocześnie pozwani oświadczyli, iż umowa pożyczki miała pierwotny numer (...), a później w związku z wprowadzeniem 26-cyfrowych numerów rachunków bankowych numer ten zmieniono na (...). Powód co prawda wnosząc odpowiedź na zarzuty zaprzeczył wszystkim wyraźnie nie przyznanym twierdzeniom pozwanych, lecz nie odniósł się rzeczowo do tak przedstawionego stanu faktycznego powołując się na łączącą strony relację wekslową.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwani zaprezentowali wiarygodne twierdzenia dotyczące stanu relacji faktycznych z powodem. Trudno a priori zanegować te twierdzenia jako niewiarygodne nie przeprowadzając tzw. dowodu przeciwności, którego celem będzie wykazanie nieprawdziwości twierdzeń pozwanych, co do istnienia innych relacji prawnych niż wynikających z umowy nr (...) oraz co to twierdzenia o tożsamości tej umowy pożyczki z umową noszącą nr (...).

Aprobata postawy procesowej powoda nakazywała by przyjmując, iż pozwani zobowiązani byli by wykazywać okoliczności negatywne, co było by niezwykle utrudnione, o ile nie niemożliwe. W uzasadnieniu wyroku z dnia 16 kwietnia 2003 r. w sprawie II CKN 1409/00 Sąd Najwyższy stwierdził, iż ogólną regułą postępowania dowodowego stwarza art. 6 k.c. pozostający w ścisłym związku z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, normującymi reguły dowodzenia. W procesie cywilnym strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu. Tzw. fakty negatywne mogą być dowodzone za pomocą dowodów faktów pozytywnych przeciwnych, których istnienie wyłącza twierdzoną okoliczność negatywną. (...)

W niniejszej sprawie pozwani nie mieli by możliwości przeprowadzić dowodzenia według zaproponowanej w powyższym orzeczeniu reguły.

Nadto, przyjmuje się w orzecznictwie i doktrynie, że ilekroć jedna ze stron swoim postępowaniem spowoduje uniemożliwienie lub poważne utrudnienie wykazanie okoliczności przeciwnikowi, na którym spoczywał ciężar dowodu, wówczas na tę stronę przechodzi ciężar dowodu (np. wyrok SN z dnia 3 marca 1971 r., II PR 453/1970, Lex nr 14120; wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 kwietnia 2003 r., III APa 40/02, OSA 2003, z. 12, poz. 43; T. Sokołowski, Komentarz do art. 6 k.c. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. I Część Ogólna, red. A. Kidyba, Lex/el., teza 15).

Sąd Apelacyjny w Poznaniu w uzasadnieniu swojego wyroku z dnia 9 marca 2011 r. wydanego w sprawie o sygn. akt I ACa 122/11 za ugruntowany w orzecznictwie uznał pogląd, w myśl którego ciężar dowodu, że weksel in blanco wypełniono w sposób sprzeczny z porozumieniem spoczywa na dłużniku wekslowym, który zarzut podniósł. Tym niemniej wyjaśnił również, że w przypadku zakwestionowania prawidłowości uzupełnienia weksla wierzyciel ma obowiązek podać, z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawić stosowne wyliczenie. Bez tego pozwana nie jest bowiem w stanie wykazać zgodności sumy wekslowej z porozumieniem. Pogląd taki w pełni podzielił także Sąd Apelacyjny w Katowicach (por. wyrok z dnia 28 sierpnia 2007 r., I ACa 442/07, Biuletyn SA Katowice 2008/1/28) oraz ten że Sąd w wyroku z dnia 2 marca 2005 r. (sygn. akt I ACa 1413/04, Lex nr 166828).

Sąd Apelacyjny w Poznaniu podkreślił, a pogląd ten podziela Sąd Okręgowy w Szczecinie, że podniesienie przez pozwanego zarzutów ze stosunku podstawowego zobowiązuje powoda do złożenia oświadczenia co do tych zarzutów. W niniejszej sprawie, podobnie jak w analizowanej przez Sąd Apelacyjny, powód zasadniczo odmówił wdania się w spór na płaszczyźnie stosunku podstawowego, ponieważ pomimo żądania i twierdzeń pozwanych nie skonkretyzował roszczenia cywilnoprawnego, powołując się na łączący strony stosunek wekslowy (nie licząc twierdzenie o nieskutecznym wypowiedzeniu umowy z dnia 10 listopada 2000 r.). Słusznie zwrócono uwagę w uzasadnieniu analizowanego orzeczenia na to, iż w drugim stadium procesu, na skutek wniesienia zarzutów,

możliwość obrony pozwanego wynika z łączności między zobowiązaniem z weksla gwarancyjnego in blanco, który z założenia nie dostał się do obrotu i przez to nie stał się pomocniczym środkiem płatności, a zobowiązaniem ze stosunku podstawowego. Łączność ta przejawia się nie tylko w tym, że zaspokojenie jednego powoduje wygaśnięcie drugiego, lecz także w tym, że bezpodstawność roszczenia cywilnoprawnego pociąga za sobą bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu. Stosunek cywilnoprawny zatem rozstrzyga o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe zaciągnięte wobec wierzyciela w celu zabezpieczenia wierzytelności cywilnoprawnej (vide: uzasadnienie uchwały SN z 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, poz. 72).

Dodatkowo, w niniejszej sprawie bezzasadność powództwa wynika z analizy dowodów związanych ze stosunkiem podstawowym, tj. z umowy pożyczki z dnia 10 listopada 2000 r., którym powód nie przeciwstawił jakichkolwiek rzeczowych zarzutów, zaś pozwani przedstawili stan faktyczny, którego nie można było by zakwestionować w oparciu o zasady doświadczenia życiowego czy inne okoliczności sprawy. Przy przyjęciu, iż powód wdał się w spór co do stosunku podstawowego, lecz jedynie poprzez twierdzenie, iż przedstawiona przez pozwanych pożyczka z dnia 10 listopada 2000 r. nie została nigdy prawidłowo wypowiedziana, gdyż wypowiedzenie z dnia 15 października 2002 r. zawierało 7 dniowy termin, a nie 30 dniowy - przyjęć należy nieskuteczność takiego zarzutu. Po pierwsze, takiego terminu, jako terminu wypowiedzenia umowy, nie zakwestionowali pozwani. Po drugie, oczywistym jest, iż upłynął nawet 30 dzień wypowiedzenia umowy. Po trzecie zaś, akceptacja tezy o braku skuteczności wypowiedzenia umowy z dnia 10 listopada 2000 r. czyniłaby powództwo bezzasadnym.

A zatem, skoro termin wymagalności całej kwoty pożyczki z dnia 10 listopada 2000 r. nastąpił w dniu 30 listopada 2002 r., to trzyletni termin przedawnienia roszczeń wynikających z tej umowy upłynął ostatecznie z dniem 30 listopada 2005 r.

Mając powyższe na uwadze w trybie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 496 k.p.c. należało zmienić zaskarżony wyrok w części dotyczących pozwanych G. B. i Z. J. poprzez uchylenie wobec tych pozwanych nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego w dniu 2 czerwca 2008 roku przez Sąd Rejonowy w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I Nc 483/08 i oddalić powództwo wobec tych pozwanych.

Rozstrzygając o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego w trybie art. 98 § 1 k.p.c. należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanego Z. J. kwotę 6171 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu obejmujących opłatę od zarzutów oraz wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa, zaś na rzecz G. B. kwotę 3617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powód przegrał również postępowanie apelacyjne, według zatem tych samych reguł należało zasądzić od powoda koszty tego postępowania: na rzecz pozwanego Z. J. kwotę 5205 złotych (3405 zł - opłaty od apelacji oraz 1800 zł - wynagrodzenie pełnomocnika w stawce podstawowej), zaś na rzecz pozwanej G. B. kwotę 1800 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika w stawce podstawowej.